

Η Συνθήκη των Βερσαλλιών

Μια άλλη ματιά για τις συνέπειές της στον διεθνή περιγυρο, πολλές δεκαετίας μετά

DAVID A. ANDELMAN
Η Συνθήκη των Βερσαλλιών - Η εύθραυστη ειρήνη που οδήγησε στην άνοδο του Χίτλερ
 μτφρ.: Κωνσταντίνος Κρίσιος
 εκδ. Γκοβόστης, σελ. 326

Της **ΧΡΥΣΑΣ ΣΠΥΡΟΠΟΥΛΟΥ**

Οι μελέτες που αναφέρονται στη Συνθήκη των Βερσαλλιών επικεντρώνονται, και δικαίως, στις συνέπειες που είχαν οι όροι της στη διαμόρφωση των ευρωπαϊκών κρατών και, ιδιαιτέρως, στη Γερμανία και στις συνθήκες οι οποίες συνέβαλαν στην άνοδο του Χίτλερ στην εξουσία και στο αιματοκύλισμα που ακολούθησε κατά τη διάρκεια του Β' Παγκοσμίου Πολέμου.

Στο μελέτημά του για τη Συνθήκη των Βερσαλλιών, με τον τίτλο, όπως είναι στα αγγλικά, «Μια εύθραυστη ειρήνη: Βερσαλλίες 1919 και το τίμημα που πληρώνουμε σήμερα», ο Ντέιβιντ Αντελμαν (1944, ΗΠΑ), ανταποκριτής μεγάλων αμερικανικών εφημερίδων στην Ασία και την Ανατολική Ευρώπη, καθώς και αρχισυντάκτης και εκδότης του περιοδικού World Policy Journal, δεν εξετάζει μόνο την επίδραση που είχε η Συνθήκη στη Γερμανία, αλλά κυρίως τη συνδέει με τον παραγκωνισμό χωρών, μεταξύ άλλων ασιατικών και αφρικανικών, από τους ισχυρούς της εποχής εκείνης, και τη δημιουργία του ανατολικού μπλοκ. Αφού περιγράφει σημαντικά, αλλά πολλές φορές με υπερβολή δευτερευούσης σημασίας, περιστατικά που σημάδεψαν τους πρωταγωνιστές της Συνθήκης, συνδέει τους όρους της με προβλήματα των σύγχρονων κοινωνιών, με το πολιτικό παιχνίδι μεταξύ των ισχυρών, την ανάφλεξη στη Μέση Ανατολή, καθώς και τη σύγκρουση του μουσουλμανικού κόσμου με τη Δύση.

Οι πόλεμοι, ισχυρίζεται, στην Κορέα, στο Βιετνάμ, το Ιράκ και το Αφγανιστάν, ακόμα και η υπόθεση ομπρίας Αμερικανών πολιτών στην

Μερικοί από τους βασικούς πρωταγωνιστές κατά τη διάρκεια της διάσκεψης που κατέληξε στη Συνθήκη των Βερσαλλιών.

Οι πόλεμοι στην Κορέα, στο Βιετνάμ, στο Ιράκ και στο Αφγανιστάν, καθώς και η ισλαμιστική τρομοκρατία, είναι επακόλουθα της ειρηνευτικής συνθήκης του 1919.

αμερικανική πρεσβεία τον Νοέμβριο του 1979 από Ιρανούς φοιτητές, και εν γένει το φαινόμενο της ισλαμιστικής τρομοκρατίας δεν είναι παρά επακόλουθα εκείνης της ειρηνευτικής συνθήκης, η οποία υπεγράφη τον Ιούνιο του 1919 ως συνέχεια της ανακαχής του Νοεμβρίου του 1918 που είχε ήδη συμφωνηθεί στο δάσος Κομπιέν, ύστερα από ατέρμονες συζητήσεις στην Αίθουσα των Κατόπτρων στα ανάκτορα των Βερσαλλιών, ενώ οι τελικοί όροι της καθορίστηκαν από τις ΗΠΑ, τη Γαλλία και τη Μεγάλη Βρετανία.

Πλούσιο υλικό

Ο Ντέιβιντ Αντελμαν, εκτός από την καταγραφή των ιστορικών γεγονότων, των διπλωματικών παιχνιδιών και των ισορροπιών των δυνάμεων της εποχής, με τη χρήση παραθεμάτων από ημερολόγια και επιστολές των πρωταγωνιστών, αποδίδει την ατμόσφαιρα που κυριαρχούσε στις αρχές του εικοστού αιώνα στο Παρίσι και στην Κεντρική Ευρώπη, περιγράφει τις καλλιτεχνικές και κοινωνικές διαστρωμα-

τώσεις, τη διαμόρφωση πολιτικών στάσεων, ενώ δεν παραλείπει να αναφερθεί στους λόγους που ώθησαν τους Συμμάχους να αναζητήσουν καινούργιους τρόπους οργάνωσης των κρατών, στην ανάγκη να δημιουργηθούν οι μυστικές υπηρεσίες, ακόμα και στη γέννηση νέων κρατικών νοσοτήτων. Υποστηρίζεται, μάλιστα, ότι «οι σπόροι της ισλαμιστικής τρομοκρατίας του 21ου αιώνα φυτεύτηκαν στο Παρίσι πολύ καιρό προτού οι μουλάδες και οι υποστηρικτές τους καταφέρουν να αποκτήσουν πολιτική δύναμη... από εκείνους που συμμετείχαν στη σύναψη των όρων της Συνθήκης και από εκείνους που απουσίαζαν...».

Αναφορά γίνεται και στον Τζον Κέινς, ο οποίος παρευρέθη στη διάσκεψη της Συνθήκης των Βερσαλλιών ως γραμματέας της Βασιλικής Οικονομικής Εταιρείας, και μάλιστα έπαιξε σημαντικό ρόλο στη συζήτηση για τη δομή των αποζημιώσεων των Γερμανών και της μεταπολεμικής ευρωπαϊκής οικονομίας. Για τις εργασίες της διάσκεψης, εξάλλου, είχε γράψει ο διαπρεπής οικονομολόγος: «Ήμουν εξαντλημένος, εν μέρει από τη δουλειά και εν μέρει από την κατάθλιψη για τη μοχηπρία που με περιβάλλει. Ποτέ δεν έχω νιώσει τόσο δυστυχής όσο τις περασμένες δυο-τρεις εβδομάδες: η Συνθήκη Ειρήνης είναι παράλογη και ανεφάρμοστη και δεν θα φέρει παρά δυστυχία...».

Ωστόσο, δεν καθίσταται σαφές με ποιον τρόπο εκείνοι οι «σπόροι» επέφεραν τη βία και συνέβαλαν ώστε να εκπληρωθούν τρομοκρατικές ενέργειες εκ μέρους των ισλαμιστών στις δυτικές κοινωνίες, ενώ, μολονότι περιγράφονται άγνωστες πτυχές των γεγονότων της εποχής σε παγκόσμιο επίπεδο, δεν δίδεται βαρύτητα σε σημαντικές στιγμές, όπως είναι η διάλυση της Αυστρο-ουγγαρίας, άλλες συνθήκες που είχαν υπογραφεί, η αποδυνάμωση της Ευρώπης και η ισχυροποίηση των ΗΠΑ.